

Lesley Griffiths AS/MS
Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mike Hedges AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig

13 Awst 2020

Annwyl Mike

Wrth imi ateb cwestiynau atodol y Pwyllgor ar ôl y sesiwn graffu ym mis Tachwedd 2019, cytunais i roi diweddariad ymhen chwe mis am hynt y gwaith o ddatblygu cynllun gorfodol ar gyfer Prynu Gwybodus, ynghyd â gwybodaeth am y gofynion deddfwriaethol angenrheidiol. Ymrwymais hefyd i roi diweddariad ichi ar ôl imi ystyried yr argymhellion a wnaed yn yr adolygiad o Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014.

Prynu Gwybodus

Fel y gŵyr pawb ohonom, mae'r byd yn lle gwahanol iawn i'r hyn ydoedd chwe mis yn ôl, a bu'n rhaid inni fel Llywodraeth addasu'n gyflym er mwyn mynd i'r afael â'r pandemig a'r blaenoriaethau a oedd yn dod i'r amlwg yng Nghymru. Er mwyn sicrhau bod digon o adnoddau ar gael yn y meysydd a oedd yn cael blaenoriaeth wrth inni ymateb ac ymladd COVID-19, rhoddwyd saib dros dro i'n polisïau a'n cynlluniau peilot ym maes TB. Mae hynny'n cynnwys datblygu system orfodol ar gyfer Prynu Gwybodus. Rydym yn dechrau ailgydio yn ein gwaith arferol ac mae swyddogion yn addasu, yn mabwysiadu ffordd newydd o weithio ac yn cyfathrebu gyda'n rhanddeiliaid er mwyn parhau i ddarparu'r Cynllun Dileu TB yma yng Nghymru.

Yn gynharach eleni, gwnaethom agor y cynllun Grantiau ar gyfer marchnadoedd unwaith eto, gan roi cyfle i farchnadoedd gwartheg uwchraddio'u cyfleusterau er mwyn iddynt gael dangos gwybodaeth am TB yn y man gwerthu, gan wneud hynny'n wirfoddol. Mae'n destun siom mai dim ond un farchnad o blith 25 o farchnadoedd cymwys a wnaeth gais yn ystod y cylch cyllido newydd hwnnw.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ein nod wrth ailagor y cynllun grantiau oedd rhoi cyfle arall i farchnadoedd gyflwyno cais. Mae'r marchnadoedd yn dweud wrthym nad yw gwerthwyr yn darparu gwybodaeth ac nad yw prynwyr yn gofyn am wybodaeth, felly, o'r herwydd, nid oes gwybodaeth hanfodol yn cael ei rhannu ynghylch o le y mae ffermwyr yn cael eu gwartheg ac ynglŷn â hanes y gwartheg hynny o ran TB. Yn fy marn i, yn yr hirdymor, dim ond system orfodol fydd yn gwneud yn siŵr bod y rheini sy'n gwerthu gwartheg yn datgelu yn y man gwerthu hanes y fuches o ran y clefyd. Fy mwriad, yn y tymor canolig, pan fydd adnoddau'n caniatáu hynny, fydd cyflwyno darpariaeth i'w gwneud yn orfodol i werthwyr ddarparu gwybodaeth am TB pan fydd gwartheg yn cael eu gwerthu.

Er mwyn gwneud Prynu Gwybodus yn orfodol, byddai angen newid Gorchymyn Twbercwlosis (Cymru) 2010, a byddai gofyn ymgynghori â'r diwydiant. Fodd bynnag, ar hyn o bryd, nid oes unrhyw arwydd o bryd y bydd adnoddau cyfreithiol ar gael ar gyfer y maes pwnc hwn, a hynny oherwydd y pwysau sy'n gysylltiedig â COVID-19 ac Ymadael â'r UE. Bu'n rhaid i Lywodraeth Cymru ystyried pa rai o blith y polisïau ehangach lle byddai angen newid deddfwriaeth y dylai roi blaenoriaeth iddynt yn syth, a bu'n rhaid iddi hefyd ystyried yr hyn y gellir ei gyflawni yn ystod gweddill tymor y Senedd hon. Yn anffodus, ni fydd modd newid y Gorchymyn TB yn ystod tymor y Senedd hon.

O gofio'r cyfyngiadau presennol yn sgil COVID-19, bydd angen i ffermwyr a fydd am brynu gwartheg newydd feddwl yn ofalus am hanes yr anifeiliaid, a'r buchesi o le y dônt, o ran TB.

Hoffwn annog ffermwyr i ddefnyddio gwefan ibTB (www.ibtb.com) i gael rhagor o wybodaeth am TB yn eu hardal ac am statws TB y buchesi o le y daw'r gwartheg y byddant yn eu prynu. Mae ibTB wedi cael ei wella'n ddiweddar i ddangos:

- achosion cyfredol, ac achosion wedi'u datrys, o TB yng Nghymru a Lloegr dros y 10 mlynedd diwethaf
- dolenni defnyddiol at safleoedd perthnasol eraill
- gwell adnoddau 'cymorth'
- darlun cliriach ar y map o hyd a lled unrhyw glystyrau o achosion.

Bydd fy swyddogion yn parhau i hyrwyddo manteision prynu gwybodus ymhlith ffermwyr a gweithredwyr marchnadoedd yng Nghymru. Bydd y gwaith hwnnw'n cynnwys cynnig cyngor ac arweiniad priodol i ffermwyr a gweithredwyr marchnadoedd. Mae gwaith ar droed ar hyn o bryd i sicrhau bod yr Hyb TB yn fwy perthnasol i ddefnyddwyr yng Nghymru. Rydym wedi cael adborth cadarnhaol oddi wrth y diwydiant am yr arweiniad clir a roddwyd i ffermwyr ar yr Hyb TB yn ystod y pandemig COVID-19, a'n nod yw parhau â'r momentwm hwnnw.

Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014

Fel y crybwyllwyd yn fy Natganiad Ysgrifenedig a gyhoeddwyd ar 4 Mawrth, dim ond drwy newid deddfwriaeth y bydd modd gweithredu rhai o'r argymhellion. Fodd bynnag, os yw rheoliadau newydd am fod yn effeithiol, rhaid inni hefyd fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n wynebu'r awdurdodau lleol wrth gymryd camau gorfodi, cyn inni gynnig diwygiadau i'r Rheoliadau Bridio cyfredol. Mae'r angen am gysondeb ar ran yr awdurdodau lleol wrth iddynt arolygu, gorfodi a defnyddio adnoddau, yn hollbwysig er mwyn diogelu lles cŵn magu a'u hepil. Nid oes cynifer o safleoedd bridio cŵn mewn rhai ardaloedd o Gymru ag sydd mewn eraill ac mae hynny'n golygu bod rhai o'r awdurdodau lleol yn ei chael yn anodd ymdopi â'r galw.

O gofio hynny, ar ôl cais llwyddiannus am gyllid, mae gwaith ar droed bellach ar brosiect peilot a fydd yn para am gyfnod o dair blynedd ac a fydd yn golygu y bydd modd meithrin arbenigedd drwy hyfforddiant arbenigol, gwell canllawiau a thrwy wella sgiliau staff penodedig yn yr awdurdodau lleol.

Mae'r argymhellion yn yr adroddiad yn cefnogi gwaharddiad ar werthu cŵn bach a chathod bach drwy drydydd parti, ac fel y gwyddoch, rydym wrthi'n ymgynghori am y mater hwn ar hyn o bryd.

Bydd y cyfuniad o reoliadau newydd ar werthu anifeiliaid anwes, cymorth ariannol penodedig er mwyn gwella'r gwaith o orfodi a gweithredu'r Rheoliadau Bridio presennol yn arwain at welliannau parhaol i'r safonau lles ar gyfer cŵn bach sy'n cael eu magu yng Nghymru.

Cofion

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping flourish at the end of the name.

Lesley Griffiths AS/MS

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs